

Svédország ügye a mi ügyünk:
a fokozódó biztonsági válság tünetei
Svédországban

Horváth-Sántha Hanga

Készítette Horváth-Sántha Hanga, vezető kutató, MKI
2025. február 28.

Svédország ügye a mi ügyünk: a fokozódó biztonsági válság tünetei Svédországban

Az elmúlt évtizedben Svédország biztonsági szempontból jelentős kihívásokkal kellett szembenézzen, elsősorban a nagy volumenű bevándorlás társadalmi következményei, és az ezekkel szorosan összefüggő, szervezett bűnözés által elkövetett erőszak exponenciálisan növekvő szintje miatt. A napjainkban már szinte mindennapossá vált robbantások és lövöldözések miatt egyre súlyosbodó biztonsági helyzet újabb mélypontja volt a február elején bekövetkezett tömeges [lövöldözés](#) egy vidéki város felnőttképzési intézményében. Az alábbiakban rövid áttekintés következik, hogy milyen tényezők járulhattak hozzá az északi ország biztonsági helyzetének romlásához, aminek kapcsán Ulf Kristersson miniszterelnök januárban úgy [nyilatkozott](#), hogy „nyilvánvaló, hogy nem uraljuk a helyzetet,” és hogy ennek milyen országhatárokat átívelő következményei lehetnek.

Munkavállalók után menedékkérők – a svéd bevándorláspolitikai problémái

A még a múlt század közepén is egynyelvű és etnikailag homogénnek mondható svéd társadalom az ezredforduló végére már erőteljesen multikulturálissá vált; mára már az ország lakosságának mintegy [20 százaléká](#), azaz több mint 2 millió ember született külföldön. Európai kitekintésben ez az arány leginkább a volt gyarmati hatalmak, például Franciaország és Nagy-Britannia demográfiai összetételéhez hasonlít. A Svédországba irányuló bevándorlás is [lényegesen megváltozott](#) az elmúlt több mint fél évszázad alatt; míg a második világháborút követő évtizedekben javarészt a munkaerő-szükséglet volt a meghatározó, és jellemzően Európából történt a munkaerő-behozatal (többek között Magyarországról is), úgy a század vége felé a globális konfliktusok fokozódása miatt már a menedékkérők dominálták a bevándorlást. A munkavállalási célú bevándorlás lassan megszűnt (az északi országok kivételével), miközben a [menedékkérők száma nőtt](#). Az 1980-as években kezdődött az első jelentős menekültáradat a Chiléből, Irakból és Iránból menekülőkkel, ezt követően az 1990-es évek elején érkeztek rekordszámban menekültek a balkáni háború következtében. Napjainkban

Szíria a legnagyobb kibocsátó ország. Szíria mellett a legjelentősebb Európán kívüli [bevándorló csoportok](#) az Afganisztánból, Irakból, Szomáliából és Törökországból érkezettek.

Svédország integrációs politikája Olof Palme [miniszterelnöksége](#) alatt kezdett formálódni az 1970-es évek közepén, amikor is a cél az volt, hogy a bevándorlók megőrizzék kulturális örökségüket, miközben elfogadják a svéd társadalom alapvető értékeit (köztük az emberi együttélés és a tolerancia). Az integráció gyors elősegítése érdekében különböző intézkedések születtek, például anyanyelvi programok és a bevándorlók foglalkozó szervezetek támogatása. A kritikusok szerint azonban a multikulturalizmust és a bevándorlók kulturális örökségének megőrzését hangsúlyozó politikák nem kezelték megfelelően az integráció kihívásait, köztük a gazdasági önellátás, a társadalmi kohézió és a nyelvi akadályok leküzdésének kérdését. Emellett aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a politikák túlságosan előnyben részesítik a bevándorlókat, ami a többségi társadalom [kárára](#) válhat.

A kritika dacára ez a hozzáállás – mind politikai, mind civil szempontból – jellemezte éveken át nem csupán az integrációs intézkedéseket, hanem a bevándorlásról szóló közbeszédet is. Az 1990-es években jelentek meg az első, egyértelműen a nagyszámú migrációhoz köthető kihívások: az egyes bevándorlók körében tapasztalt magas munkanélküliség, a rosszabb lakáskörülmények és az önkéntes szegregáció, ami további kihívásokat jelentett a társadalmi beilleszkedésben. Ekkor alakult a Svéd Demokraták nevű jobboldali párt is, akiknek a bevándorlás szigorúbb keretek közé szorítása volt a legfontosabb (és szinte egyetlen) célkitűzése. Közel 30 év telt el a párt alakulása és a legutóbbi svéd választások között, amikor a Svéd Demokraták immár [legnagyobb jobboldali pártként](#) (és a múlt század alatt évtizedeken át kormányzó Szociáldemokrata Párt után a második legnagyobb pártként) győzedelmeskedhettek – továbbra is a bevándorlás drasztikus csökkentésével, mint legfőbb politikai törekvés. A svédországi integráció kudarcát a korábbi szociáldemokrata miniszterelnök, Magdalena Andersson is elismerte egy 2022-ben tartott [beszédében](#).

Az integrációs deficit következményei

A fentiekből világosan látszik, hogy Svédország régóta az egyik legbefogadóbb ország az Európába tartó menedékkérők és migránsok számára. Ez különösen a 2015-ös migrációs válság idején érte el a tetőfokát, amikor több mint [160 ezer](#) ember érkezett az országba, ami a [legmagasabb egy főre](#)

[jutó szám](#) Európában. Miközben ez a humanitárius megközelítés minden bizonnyal sok embernek segített, számos biztonsági és társadalmi kihíváshoz is vezetett. Sok menedékkérőnek, különösen az olyan konfliktusövezetekből, mint Szíria és Afganisztán, nehézséget okozott a svéd társadalomba való beilleszkedés. Az olyan problémák, mint a nyelvi akadályok, a munkaerőpiachoz való korlátozott hozzáférés és a kulturális különbségek társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségeket okoztak, ami egyes csoportok körében (önkéntes vagy önkéntelen) elszigetelődéshez és frusztrációhoz vezetett. Ez pedig termékeny talajt teremtett a szélsőséges ideológiáknak és a társadalmon belüli feszültségek tovább gyűrűzésének. Bár korábban sem volt ismeretlen a jelenség, a nagy volumenű, harmadik országbeli migráció emelte a radikalizálódás kockázatát és – noha Svédországot az eddigiekben elkerülték a nagyszabású terrortámadások – a radikalizálódás megelőzése és visszaszorítása továbbra is kiemelt helyen van [a bűnüldöző és bűnmegelőző szervek napirendjén](#). Az említettek mellett a megnövekedett migráció komoly nyomást helyezett a [közszolgáltatásokra](#), beleértve a lakhatást, az egészségügyet és az oktatást.

Az irreguláris migrációval kapcsolatos kihívásokkal párhuzamosan Svédországban jelentősen megnőtt a bandák által elkövetett erőszakos cselekmények száma, különösen a bevándorlók által sűrűn lakott külvárosokban. Bár alig telt el néhány hét az új évből, az idei esztendő sem látszik megszakítani az erőszak eszkalációjának trendjét: csak januárban rekordszámú, mintegy [30 robbantás](#) (jellemzően kézigránáttal vagy pirotechnikai eszközökkel) és közel [ugyanannyi lövöldözés](#) történt. A robbantások tekintetében érdemes felidézni egy, a dél-svédországi Lundi Egyetemen kutató kriminológus [megállapítását](#), aki szerint Svédország Mexikó után a második helyen áll a világon azon országok között, amelyek területén a legtöbb robbantásos támadás történik, noha nem állnak háborúban. Az elmúlt héten 48 óra leforgása alatt [három halálos lövöldözés](#) történt.

Az eszkalációhoz több tényező is hozzájárult. Egyrészt az említett társadalmi-gazdasági kihívások, amelyekkel a menedékkérők is szembesülnek (beleértve a munkanélküliséget és a társadalmi mobilitás hiányát), hozzájárultak a bűnbandák kialakulásához a hátrányos helyzetű városrészekben (svédül [utsatta områden](#), vagyis veszélyeztetett városrészek). Ezek a bandák gyakran olyan kiszolgáltatott [fiatalokat](#) vesznek célba, akik nem találják a helyüket a többségi társadalomban, és akiknek az illegális tevékenységek révén hovatartozást és anyagi jutalmat kínálnak. Az említett csoport tagjai abban különböznek a menedékkérők csoportjától, hogy [70 százalékuk Svédországban született, 60 százalékuk pedig első vagy második generációs bevándorló](#). A jelenséget aligha lehet

dühös külvárosi fiatalemberek (hiszen túlnyomó többségük, mintegy [90 százalékuk](#) férfi) redukálni, mert ez a szemlélet mellőzi a szervezett bandák jelentette rendszerszintű fenyegetést. A svéd rendőrség [becslése](#) szerint mintegy 14 ezer ember tevékenykedik aktívan a bandákban, és további 48 ezer ember kapcsolódik hozzájuk. Másrészt nőtt a [lőfegyverek hozzáférhetősége](#) és a bandák részvétele a kábítószer-kereskedelemben, ez utóbbi megadta az alapot a rivális csoportok közti területi háborúhoz. Harmadrészt pedig a svéd rendőri erők nehezen tudnak [lépést tartani](#) a bandák erőszakos tevékenysége által jelentett fenyegetéssel, ami egyben jelentős terhet is ró a bűnüldöző szervek erőforrásaira. A kialakult helyzet miatt már többször volt napirenden a svéd bűnüldözési stratégiák reformja, a rendőrök számának [növelése](#), valamint a hangsúlyosabb és proaktívabb rendőri jelenlét az említett „veszélyeztetett” negyedekben.

Válaszul a bűnbandák jelentette kockázatokra, a szomszédos országok az elmúlt években különböző intézkedéseket fogantatosítottak. A problémáról talán legszókimondóbban a jelenlegi dán igazságügyi miniszter [nyilatkozott](#), akinek elmondása szerint „[a] valóság jelenleg az, hogy nem csak Dánia, hanem az északi országok nagy része is érzi a hosszú ideje tartó sikertelen svédországi bevándorlási és jogpolitika következményeit”. Dánia 2019 novemberében visszaállította az ideiglenes [határellenőrzést](#) a Svédországba vezető határátkelőhelyeken, az intézkedés célja a bandák által használt fegyverek és robbanóanyagok mozgásának megakadályozása volt. Ám a svédországi bűnbandák erőszakos tevékenysége által generált *spillover*-hatás nem áll meg a fentieknél; viszonylag új és aggodalomra okot adó jelenség a svédországi fiatalok névtelen, közösségi médián keresztül történő [felbérelése](#) különböző erőszakos cselekedetekre (köztük gyilkosságra is) a szomszédos országokban.

A svédországi biztonsági helyzet regionális vetületei

Az Európai Unió jelenleg példátlan számú konfliktusnak és nem hagyományos fenyegetésnek szemtanúja mind a szomszédságában, mind pedig azon túl. Ezért is fontos, hogy „házon belül” ne gyűrűzzön tovább az adott tagállamban immár rendszerszintű fenyegetést jelentő erőszakspirál. Svédország földrajzi elhelyezkedése, gazdasági ereje és a regionális biztonságban betöltött szerepe miatt a nyugati szövetségi rendszerek – melyeknek tagja hazánk is –, érdekeltek abban, hogy az északi ország továbbra is biztonságos, stabil és megbízható partner maradjon a regionális és

globális biztonság megőrzése érdekében. Mint legifjabb NATO-tag, Svédország stratégiai elhelyezkedése és hadereje erősíti a szövetség védelmi képességeit a balti térségben. De a regionális biztonsági szempontok mellett a nyersanyagokért folytatott, egyre élesedő globális versenyben is felértékelődik az [ásványkincsekben](#) gazdag Svédország szerepe, hiszen több olyan kritikus ásványi anyagból rendelkezik lelőhelyekkel, amelyeket az EU stratégiaiilag fontosnak minősített. Ezek közé tartozik az antimon, a kobalt és a ritkaföldfémek, vagyis olyan nyersanyagok, amelyek a félvezetőktől kezdve az elektromos autók akkumulátoraiig többféle termék gyártásához elengedhetetlenek. Svédország ezért fontos szerepet játszhat az [EU nyersanyagfüggetlenségre való törekvésében](#).

Ezért – [Christian Gunther](#) volt svéd külügyminiszter híres mondatának analógiájával élve (amely után az 1939-ben kitört úgynevezett téli háború idején Svédországban országos kampány indult Finnország megsegítésére): Svédország ügye a mi ügyünk. Egy destabilizált Svédország sebezhetőséget teremthet a régióban, ami gyengítheti mind az EU, mind a NATO védelmi pozícióját és a külső fenyegetésekre való hatékony reagálási képességét. Az európai kormányok egy része már korábban felhívta a figyelmet arra, hogy az illegális bevándorlás számos olyan veszélyt rejt magában, amely az európai jóléti rendszerek terhelésén túl belülről is gyengíti az EU versenyképességét, regionális súlyát és belső stabilitását. Ahogy a magyar kormány is hangsúlyozza, a kérdést az EU határain kívül kell kezelni és csak azokat a kérelmezőket engedni be az EU területére, akik nem jelentenek semmilyen értelemben biztonsági kockázatot. Ezt egyre több tagállam érti meg, a kérdés csak az, vajon időben eszmélnek-e azok az államok, amelyek a migrációval kapcsolatban jóval elnézőbbek, befogadóbbak voltak. Egyre több uniós tagállamban a legfőbb kampánykérdés a migráció, amely nem csak nemzeti, de EP-szinten is azoknak a pártoknak a megerősödését hozza, amelyek szigorítanák a bevándorlást.